

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเครือข่ายบริการปฐมภูมิ อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

กุลพล ตั้งรัตนพิบูล, พ.บ.¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบย้อนหลังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่วนการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเครือข่ายบริการปฐมภูมิ อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน เครือข่ายประกอบด้วยหน่วยบริการ 7 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 แห่ง และสถานบริการสาธารณสุขชุมชน 3 แห่ง โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสถานบริการสาธารณสุขชุมชนทั้ง 6 แห่งถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์และระบบสารสนเทศระหว่างปีงบประมาณ 2566–2568 กำหนดการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้เมื่อ HbA1c <7.0% วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ในการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มและการถดถอยโลจิสติกพหุคูณ มีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม 2569 ถึงเดือนมีนาคม 2569

ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ป่วยจำนวน 436 ราย สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ 202 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.33 และควบคุมไม่ได้ 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.67 การวิเคราะห์พหุตัวแปรจากข้อมูลสมบูรณ์จำนวน 243 ราย พบว่าภาวะ HDL-C ต่ำสัมพันธ์กับโอกาสควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ลดลง (adjusted OR = 0.278, 95% CI = 0.087–0.888, p = 0.031) ขณะที่ผู้ป่วยที่ไม่ได้ใช้อินซูลินมีโอกาสควบคุมระดับน้ำตาลได้สูงกว่าผู้ที่ใช้อินซูลิน (adjusted OR = 2.530, 95% CI = 1.276–5.017, p = 0.008) สรุปได้ว่า แม้ผลการควบคุมระดับน้ำตาลของพื้นที่มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ผู้ป่วยมากกว่าครึ่งหนึ่งยังควบคุมระดับน้ำตาลไม่ได้ จึงควรจัดกลุ่มผู้ป่วยตามความเสี่ยงและพัฒนาระบบติดตามเชิงรุก โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางเมตาบอลิซึมและความซับซ้อนของการรักษา

คำสำคัญ: โรคเบาหวานชนิดที่ 2, การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด, ฮีโมโกลบินเอวันซี, บริการปฐมภูมิ

¹ นายแพทย์ชำนาญการ, โรงพยาบาลสองแคว จังหวัดน่าน ; E-mail: drkulapol.fm@gmail.com

Factors Associated With Glycemic Control among Type 2 Diabetes Mellitus Patients in Primary Care Network, Song Khwae District, Nan Province

Kulapol Tangrattanapibul, M.D.¹

Abstract

This retrospective analytical study aimed to determine the proportion of patients achieving glycemic control and to identify factors associated with glycemic control among patients with type 2 diabetes mellitus in the primary care network of Song Khwae District, Nan Province. The network comprised seven healthcare facilities: one community hospital, three subdistrict health-promoting hospitals, and three community health service units. All six subdistrict health-promoting hospitals and community health service units had been transferred to the Nan Provincial Administrative Organization. Secondary data were obtained from electronic medical records and health information systems covering fiscal years 2023–2025. Glycemic control was defined as HbA1c <7.0%. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics for between-group comparisons, as well as multiple logistic regression. The study was conducted from January to March 2026.

The results showed that 436 patients were included in the study. Of these, 202 patients (46.33%) achieved glycemic control, whereas 234 patients (53.67%) did not achieve glycemic control. Multivariable complete-case analysis involving 243 patients showed that low HDL-C was associated with lower odds of achieving glycemic control (adjusted OR = 0.278, 95% CI = 0.087–0.888, $p = 0.031$), whereas patients who were not receiving insulin had higher odds of achieving glycemic control than those receiving insulin (adjusted OR = 2.530, 95% CI = 1.276–5.017, $p = 0.008$). In conclusion, although glycemic control in the study area showed an improving trend, more than half of the patients remained unable to achieve the glycemic target. Risk stratification and proactive follow-up should therefore be strengthened, particularly for patients with metabolic abnormalities and greater treatment complexity.

Keywords : Type 2 diabetes mellitus, Glycemic control, Glycated hemoglobin, Primary care

¹ Medical Physician, Professional Level, Song Khwae Hospital, Nan Province ; E-mail: drkulapol.fm@gmail.com